

SOSYAL DUYGUSAL DEĞERLENDİRME ARACININ (ITSEA) FARKLI SOSYO-EKONOMİK DÜZEYLERDE UYGULANMASI

Adalet KANDIR*

Yasemin ALPAN**

Öz

Bu araştırmada; sosyal-duygusal gelişim yönünden, çocukların normal gelişim özellikleri ve sorunlarının saptanmasına katkı getirmek üzere, objektif bir yöntem getireceği düşünüülerek, Sosyal Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) 12-36 aylık Türk çocuklarına uyarlama sonuçlarının, sosyo ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara il merkezinde bulunan gündüz bakım evleri ve kreşlerine devam eden 12-36 aylık çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş okullara devam eden farklı sosyo-ekonomik düzeyde olan 253 ebeveyn ve çocuk oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, 12-36 Aylık Bebek ve Çocuklar için Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (The Infant-Toddler Social & Emotional Assessment) Türkçe uyarlaması kullanılmıştır. Sonuç olarak; sosyo-ekonomik düzeye göre alfa değerlerinin genel olarak yüksek çıkması, ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal gelişim, duygusal gelişim, sosyal davranışlar.

Abstract

In this study; by considering that it shall bring in an unbiased method in order to make contribution in determining normal development characteristics and problems of the children with regard to social-emotional development, it has been researched whether results of the application of the Infant-Toddler Social & Emotional Assessment Tool (ITSEA) on Turkish children of 12-36 months have differed according to the social level or not. The environment of the study consists of children of 12-36 months, who are attending to day nurseries located in the city center of Ankara, and their parents. Sampling consists of 253 parents and children at different socio-economical levels, who have been attending to schools selected via random sampling method. Turkish adaptation of the Infant-Toddler Social & Emotional Assessment Tool for Babies and Children of 12-36 months has been used as the data collecting tool in the study. As a result, the fact that alpha values happened out to be high according to the socio-economical level has proven that inner-consistency is high.

Keywords: Social development, emotional development, social behaviors.

Yazışma adresi: *Yard. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Okulöncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, akandir@gazi.edu.tr **Uzman, Nusret Fişek Çalışan Çocuklar Merkezi.

Sosyal duygusal gelişim, çocuğun kendini ifade edebilmesi, duygularını kontrol edebilmesi, kendisiyle ve çevresiyle barışık ve uyum içinde olabilmesidir. Biliş ve beceriler duygunun yorumlanmasında kaçınılmazdır. Sosyal ve duygusal yeterlilik yaşam boyu gelişmektedir (Saarni, 2001). Duygusal gelişim sosyal gelişimin temelini oluşturmaktadır. Duygusal gelişim biyolojik temelli olmakla birlikte, olgunlaşma ve öğrenme sonucu oluşmaktadır. Öğrenme için ise sosyal etkileşim şarttır. Bu bağlamda duygusal gelişim, sosyal gelişimin temelini oluşturmakla birlikte, duygusal ve sosyal gelişim birbiriyle etkileşim içinde olan iki gelişim alanıdır. Bedensel ve bilişsel gelişime paralel olarak biçimlenen duygusal yapı, zaman içinde duygusal dengeyi oluşturacak şekilde olgunlaşır. Çocuğun duygusal dengesinin gelişmesi benlik kavramını da önemli ölçüde etkiler. Buna göre sağlıklı duygusal gelişim, sağlıklı kişilik ve sosyal gelişimin temelidir (Aral ve diğ., 1981).

Doğumu izleyen ilk yıllarda, çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini desteklemeye yönelik olarak; ailenin çocukla olumlu etkileşimleri, çocuğa sağlanan deneyim ve fırsatlar, çocuğun kendisiyle barışık, çevresiyle uyumlu ilişkiler kurabilen, toplum içinde anlamlı ve üretken rol üstlenen bir kişi olmasında belirleyici olmaktadır (Crick, 2000; Caulfield, 2001; Bracha ve diğ., 2004).

Sosyal etkileşim kuramları içinde yer alan sosyal öğrenme teorisine göre; insan davranışları sadece pekiştirme yoluyla değil, davranışsal ve çevresel faktörlerin karşılıklı etkileşimi ile açıklanabilir. Bandura, gözlem yoluyla öğrenme üzerinde durmuştur. Gözlem yoluyla öğrenme; dikkat etme, bellekte saklama, davranışı meydana getirme, güdülenme süreçlerini kapsamaktadır. Başkalarını gözlemleyerek model olma, çocuklar için özellikle ebeveyn tutumları açısından geçerli bir yaklaşım biçimidir (Aydın, 2000; Senemoğlu, 2001).

Tüm gelişim alanlarında olduğu gibi, çocuğun sosyal-duygusal gelişiminde de bu denli önemli bir yere sahip olan ebeveynlerin, sağlıklı, mutlu ve üretken bireyler yetiştirebilmeleri için öncelikle sosyal ve duygusal gelişim özelliklerine dair bilgi sahibi olmaları gerekir. Çünkü ebeveynlerin çocuklarının gösterdiği davranışların hangisinin normal gelişim, hangisinin sorun niteliği taşıdığı bilincinde olmaları son derece önemlidir. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi de çocukların sosyal duygusal gelişimini etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Çocukların erken dönemlerdeki yaşantı eksikliği akademik başarı, sosyal uyum ve kişiler arası çatışmaları çözümüyle yeteneğini etkilemektedir. Bu nedenle; ebeveynlerin özellikle çocuklarının erken yaşlarda sosyal-duygusal gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmaları, çocuklarını iyi gözlemleyip hangi durumlarda nasıl

davranılması gerektiğini bilmeleri büyük önem taşımaktadır. Zira ailenin çocuğun gelişimini yakından izleyerek, hangi davranışların sorun niteliği taşıdığını bilmesi, sosyo-ekonomik düzey farklılıklarının risklerini azaltmaktadır (Ainsworth, 2000; Saarni, 2001; Raver, 2003).

Bu doğrultuda, çocukların sosyal duygusal gelişimlerini değerlendirmeye yönelik, objektif ölçme araçlarına gereksinim duyulmaktadır. Ancak ülkemizde okul öncesi dönem çocuklarının sosyal gelişim ve duygusal gelişim alanlarına yönelik ayrı ayrı çalışmalar olmasına rağmen, bütünsel bir yaklaşımla hazırlanmış yalnızca sosyal-duygusal gelişime yönelik bir ölçme aracı bulunmamaktadır (Deckard ve diğ.,2002; Denham ve diğ., 2003; Poole ve diğ., 2003).

Bebek ve çocuklara (12-36 aylık) yönelik hazırlanmış sosyal ve duygusal değerlendirme aracı, hem ebeveynlerin hem de okul öncesi öğretmenlerinin uygulayabileceği, sosyal-duygusal gelişime yönelik bütünsel bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Ölçek, sosyal-duygusal gelişim yönünden, normal gelişim özelliklerini ve sorunları saptamada faydalı olabilecek objektif bir yöntem getirmektedir. Bu araştırma; 12-36 aylık bebek ve çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş olan Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (The Infant-Toddler Social & Emotional Assessment) Türk çocuklarına uyarlama sonuçlarının sosyo- ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın evrenini, 2004-2005 eğitim yılında Ankara il merkezinde bulunan gündüz bakım evleri ve kreşlerine devam eden 12-36 aylık çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu ise, Ankara il merkezinde gündüz bakım evi ve kreşlere devam eden 12-36 aylık 253 çocuk ve ebeveynleri oluşturmuştur. Çalışma grubuna gönüllü destek veren kamu kuruluşlarına bağlı özel ve resmi gündüz bakım evi ve kreşleri dâhil edilmiştir. Buna göre, 2004-2005 eğitim yılında Ankara il merkezinde bulunan toplam 24 gündüz bakım evi ve kreşe ulaşılmış, çocuğu bu kurumlara devam eden toplam 253 ebeveyne ölçekler uygulanmıştır. Araştırmada; alt sosyo-ekonomik düzeyi temsilen 88, orta sosyo-ekonomik düzeyi temsilen 73, üst sosyo-ekonomik düzeyi temsilen ise 92 ebeveyn yer almıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak; kişisel bilgi formu, sosyo-ekonomik düzeyi belirleyici ölçek, 12-36 Aylık Bebek ve Çocuklar İçin Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı – ITSEA(The Infant-Toddler Social & Emotional Assessment) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda örnekleme dâhil olan çocukların cinsiyeti ve yaşları yer almıştır.

Sosyo-Ekonomik Düzeyi Belirleyici Ölçek

Örnekleme dâhil olan ailelerin sosyo-ekonomik düzeyini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ölçekte; ölçeğin uygulandığı ebeveynin ve eşinin öğrenim durumları, meslekleri, sahip oldukları gayri menkuller, evlerinde bulunan araç gereçler, aylık ortalama gelirleri, otomobilleri olup olmadığı, gazete, dergi ve kitap okuma sıklıkları, sanat-kültür etkinlikleri ve bireysel gelişim programlarına katılma durumları ile ilgili bilgiler yer almıştır. Geliştirilen ölçekte bazı maddeler ayırt edici olmadığı için çıkarılmıştır. Sosyo-ekonomik düzeyi belirleyici ölçek temel bileşenler analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarının ortalaması 0 ve standart sapması 1'dir. Değerler incelendiğinde, -0.5 ve altında kalan grup alt sosyo ekonomik düzey, 0.5 ve yukarı değerler alan grup üst sosyo ekonomik düzey, -0.5 ile 0.5 arasında değerler alan grup orta sosyo ekonomik düzey olarak kabul edilmiştir.

ITSEA-The Infant-Toddler Social & Emotional Assessment

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı -ITSEA (The Infant-Toddler Social & Emotional Assessment), 12-36 aylık bebek ve çocukların sosyal-duygusal problemleri ve yeterliliklerini değerlendirmek amacıyla, Dr. A. Carter ve M. J. Briggs-Gowan tarafından 1988 yılında geliştirilmiştir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) şimdiki versiyonu; içselleştirme, dışsallaştırma, deregulasyon ve yeterlilik olmak üzere sosyal-duygusal gelişimin dört geniş alanını değerlendirmektedir. Ayrıca, kötü adaptasyon, a-tipik davranış, sosyal ilişkililik alt alanları da daha ciddi problemleri değerlendirmektedir. Sosyal ilişkililik ve a-tipik davranış, PDD/otizmin varlığında belirleyici olan davranışları değerlendirme amacıyla yer almıştır. Son index, klinik olarak anlamlı davranışları kapsamaktadır (Carter ve Briggs, 2000:1-27).

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) temel unsurları (a-tipik, sosyal ilişkilik ve klinik anlamı olan bireysel maddeler hariç) 139 maddedir. Tüm ITSEA, 166 maddeden oluşmaktadır. Bebek ve çocuklar (12-36 aylık) İçin Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracını oluşturan sekiz alt bölüm, maddeleriyle aşağıda verilmiştir:

DIŞSALLAŞTIRMA SEMPTOMLARI (24 Madde)

- Aktivite / Tepkisellik (6 Madde)
- Saldırganlık / Savunma (12 Madde)
- Yaşıt Saldırganlığı (6 Madde)

İÇSELLEŞTİRME SEMPTOMLARI (30 Madde)

- Depresyon / Geri Çekilme (İçine Kapanma) (19 Madde)
- Ayrılma Endişesi (6 Madde)
- Yeniden Alıkoyma (5 Madde)

DEREGULASYON (DÜZENSİZLEŞTİRME) (34 Madde)

- Uyku (5 Madde)
- Olumsuz Duygusalılık (13 Madde)
- Yemek Yeme (9 Madde)
- Duyusal Hassaslık (7 Madde)

YETERLİLİK – YETENEK (37 Madde)

- Uyum – İtaat (8 Madde)
- Dikkat (5 Madde)
- Taklit / Oyun (6 Madde)
- Motivasyon Üstünlüğü (6 Madde)
- Empati (7 Madde)
- Pro-Sosyal Yaşıt İlişkileri (5 Madde)

KÖTÜ ADAPTASYON (13 Madde)

- Tourette Semptomları (3 Madde)
- PTSD (3 Madde)
- Tuvalet Yapma (3 Madde)
- Seksuelize Edilmiş Davranış (2 Madde)
- PICA (2 Madde)

SOSYAL İLİŞKİLİLİK (10 Madde)

- Sosyal Yaklaşım (5 Madde)
- İlişkililik (3 Madde)
- Sosyal Dikkat (2 Madde)

A-TİPİKSEL ENDEKS (8 Madde)

- Tekrar Eden Hareketler (6 Madde)
- İşaretler (2 Madde)

KLİNİK ÖNEM TAŞIYAN BİREYSEL MADDELER (10 Madde)

Testin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Amerika dışında Fransa'da yapılmıştır. Fransızca'ya çevrilmiş ITSEA'da yaklaşık 250 çocuk arasında pediatrik bir örnekleme test edilmiştir (Personal communication, 2.Brucha, October, 2000). Bu örnekleme de çok tutarlı psikometrik oranlar elde edilmiştir. Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) şu an Fransızca, İspanyolca, İbranice ve Almancaya çevrilmiştir. Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) önceki versiyonları Rusça ve Çince ye çevrilmiştir (Carter ve Briggs, 2000:1-27).

Amerika'da yapılan bir çalışmada ebeveynlerin doldurduğu Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) görev üstünlüğü, duygu düzenlemesi, taklit etme davranışları ve bağlanma durumuna yönelik olarak laboratuvar gözlemleri ile karşılaştırılmıştır. Beklenildiği gibi Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracındaki (ITSEA) problem davranışlar ve yeterliliklerin anne kayıtları ile laboratuvar gözlemleri ilişkilendirilmiştir. Çalışma, Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) ölçeklerinin mizaç ölçekleri ile normal olarak değerlendirilen bağımsız erken duygusal ve sosyal fonksiyonlarla ilgili bilgi sağladığını vurgulamıştır. Sosyal ve duygusal güçler ile ilişkileri ortaya koymak, uzun dönemli adaptasyonu ön görmede oldukça önemlidir (Carter ve diğ, 1999:375).

Aracın faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Geçerlilik için ek olarak ölçüt geçerliliğine bakılmıştır. Aracın bireysel farklılıkları yansıtmada ne derece güvenilir olduğu ise test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir. Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) faktör analizleri, yapısal eşitleme modelleri uygulanmış, Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) ve alanlarının iç korelasyonları ortaya konmuştur (Carter ve Briggs, 2000).

Bebek ve Çocukların (12-36 Aylık) Sosyal ve Duygusal Gelişimlerini Değerlendirme (ITSEA-The Infant Social & Emotional Assessment) Aracını Türkçeye Uyarlama Çalışmaları

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) Ankara örnekleminde Türk çocuklarına uyarlanması çalışması ile ilgili olarak ilk aşamada Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA), İngilizce dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Türkçe'ye çevrilen araç başka İngilizce dil uzmanları tarafından Türkçeden tekrar İngilizceye çevrilip anlam karşılığına bakılmıştır. Türkçe ve İngilizce formları arasında farklılık olmadığı belirlenmiştir. Türkçeye çevrilen araç, her iki dili çok iyi bilen bir uzman tarafından yeniden incelenmiş ve uzmanın önerileri doğrultusunda tekrar düzenlenmiştir. Son olarak araştırmacılar tarafından önce İngilizce sonra da Türkçe anlam karşılığı tekrar gözden geçirilmiş, gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA), kapsam geçerliliği için altı uzmanın görüşüne sunulmuş ve incelenmiştir. Sonra uzmanlardan ölçekte yer alan her maddeyi amaca uygunluk bakımından 5'li derecelendirme ölçeği üzerinde "hiç, az, orta, uygun, çok uygun" şeklinde değerlendirmeleri ve ölçekte yer alan maddeleri geliştirmeye yönelik eleştirileri istenmiştir.

Uzmanlardan değerlendirme formu alınmış, aracın değerlendirmesi için altı uzmanın görüşüne göre yapılmıştır. Uzmanlardan alınan değerlendirmelere göre araçta yer alan maddelerin amaca uygunluğunu belirlemek için her bir maddeye verilen puanın SPSS programında aritmetik ortalama ve standart sapması hesaplanmıştır.

Uzman görüşlerine göre her bir maddenin ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış ve tüm maddelerin $X \geq 3,5$ ve $S \leq 1$ olmasına dikkat edilmiştir. Aritmetik ortalama $X < 3,5$ ve $S > 1$ 'den büyük değerleri olan maddeler araçtan çıkartılmıştır. Aritmetik ortalaması $3,5$ ve yukarısı $3,5 \geq X$ değerinde olan ancak standart sapması 1 den büyük olan maddeler üzerinde düzeltilme yapılmıştır. Araçtaki maddeler uzmanların önerileri doğrultusunda daha anlaşılır hâle getirilmiştir.

Daha sonra, ölçeğin anlaşılabilirliği ve süre ile ilgili geri bildirim almak için 30 çocuk üzerinde ön uygulama yapılmıştır. Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) anlaşılabilirliği ve süresi ile ilgili bir soruna rastlanmadığı için ön uygulama kapsamına alınan çocuklar, yeniden örnekleme dâhil edilmiştir.

Ölçek güvenilirliği için, ilk uygulamadan 4 hafta sonra 40 çocuğa ölçek yeniden uygulanmıştır. ITSEA ölçekleri ve alt ölçeklerinden elde edilen test- tekrar test puanlarının güvenilirliğinin sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmanın sorularını cevaplamak amacıyla toplanan verilerin analizinde; çocukların yaşa ve cinsiyete göre dağılımlarını ve ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre dağılımını betimlemek amacıyla frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeylerini tanımlamak amacıyla aileye ait toplanan bilgiler temel bileşenler analizi kullanılarak analiz edilmiş ve böylece her bir katılımcı için bir sosyo-ekonomik indeks değerine ulaşılmıştır. İndeks değeri 0,5 ve yukarı değerler alanlar üst, -0,5 ile 0,5 arasında olanlar orta, -0,5 ve altında kalanlar ise alt sosyo-ekonomik düzey olarak yorumlanmıştır.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların güvenilirliği için: a-) Tek uygulamaya dayalı bir hesaplama yöntemi olan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı, b-) İki uygulamaya dayalı bir yöntem olan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. İkinci yöntem için katılımcılardan elde edilen birinci ve ikinci puan setleri arasındaki korelasyon Pearson korelasyon katsayısı ile hesaplanmıştır.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) ve alt ölçeklerinden elde edilen puanların güvenilirliğinin sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmek amacıyla, sosyo- ekonomik düzeylere göre alfa ve test-tekrar test değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Bu araştırma; 12-36 aylık bebek ve çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş olan Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (The Infant-Toddler Social & Emotional Assessment) Türk çocuklarına uyarlama sonuçlarının sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma ile elde edilen bilgiler değerlendirilerek analiz edilmiş, bulgular tablolar hâlinde verilmiştir.

Birinci bölümde; çocuklara ve ebeveynlerine ilişkin kişisel bilgiler yer almıştır.

İkinci bölümde; örnekleme alınan ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeye göre dağılımı ile sosyo-ekonomik düzeye göre Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) alt ölçeklerine ait cronbach alfa değerleri ve sosyo-ekonomik düzeye göre Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) alt ölçeklerine ait test-tekrar test korelasyon değerleri verilmiştir.

Çocuklara ve Ebeveynlerine İlişkin Kişisel Bilgiler

Çocukların %56.9'u 25-36 aylık, %26.1'i 19-24 aylık, %17'si 12-18 aylık oldukları, buna göre çocukların büyük bölümünün 25-36 aylık oldukları görülmektedir. Çocukların %50.2'sinin erkek, %49.8'inin kız olduğu görülmektedir. Çocukların cinsiyetlere göre dengeli bir dağılım gösterdikleri söylenebilir.

Ebeveynlerin %36.4'ünün üniversite, %27.7' sinin lise, %15.7'sinin ilkokul, %11.1'inin ortaokul, %9.1'inin lisans üstü eğitimi aldıkları görülmektedir. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu lise ve üniversite mezunudur. Ebeveynlerin meslek dağılımına bakıldığında %56.5'ini niteliksiz grup oluşturmaktadır. Niteliksiz meslek grubunu, işçi, büro memuru gibi; mesleğin icra edilmesinde çok özel bir eğitim ve uzmanlık gerektirmeyen meslekler oluşturmuştur. %36.4'ünü profesyonel grup oluşturmaktadır. Profesyonel meslek grubunu ise öğretmenlik, hâkimlik, doktorluk, akademisyenlik gibi icra edilebilmesi için alana özgü bir eğitim ve uzmanlığın şart olduğu meslekleri ifade etmektedir.

Örnekleme Alınan Ebeveynlerin Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Dağılımı ile Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) Alt Ölçeklerine Ait Cronbach Alfa Değerleri ve Test-Tekrar Test Korelasyon Değerlerine İlişkin Bulgular

Örnekleme alınan ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeye göre dağılımı Tablo 1'de karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Sosyo-ekonomik düzeye göre ITSEA aracı alt ölçeklerine ait cronbach alfa değerleri Tablo 2'de, test-tekrar test korelasyon değerleri Tablo 3'te karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 1

Ebeveynlerin Sosyo-Ekonomik Düzeylere (SED) Göre Dağılımı

SED	N	%
Alt SED	88	34,7
Orta SED	73	28,9
Üst SED	92	36,4
Toplam	253	100

Tablo 1'de ebeveynlerin %36,4'ünü üst sosyo-ekonomik düzeyli ebeveynler, %34,7'ünü alt sosyo-ekonomik düzeyli ebeveynler, %28,9'ünü orta sosyo-ekonomik düzeyli ebeveynlerin oluşturduğu görülmektedir. Ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre dengeli bir dağılımın olduğu söylenebilir.

Tablo 2

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) Alt Ölçeklerinin Sosyo-Ekonomik Düzeylere Göre Alfa Değerleri

ITSEA	Alt Sed	Orta Sed	Üst Sed
DIŞSALLAŞTIRMA	.83	.83	.79
Aktivite	.67	.63	.62
Saldırganlık	.73	.78	.67
Yaşıt Saldırganlığı	.69	.69	.71
İÇSELLEŞTİRME	.73	.89	.85
Depresyon	.65	.70	.58
Genel Anksiyete	.55	.72	.63
Ayrılma Endişesi	.73	.79	.61
Yenilikten Ahkoyma	.45	.40	.65
DEREGULASYON	.83	.76	.82
Olumsuz Duygusallık	.75	.78	.75
Yemek Yeme	.81	.72	.72
Duyusal Hassaslık	.45	.28	.58
YETERLİLİK	.86	.81	.87
Uyum	.65	.53	.62
Dikkat	.42	.32	.60
Taklit-oyun	.35	.41	.56
Motivasyon	.57	.34	.59
Empati	.75	.77	.70
Pro-sosyal	.78	.82	.87
KÖTÜ ADAPTASYON	.57	.46	.33
Tuvalet yapma	.67	.40	.45
Seksüelize edilmiş davranış	.53	.30	.60
PICA	.68	.37	.50
SOSYAL İLİŞKİLİLİK	.63	.42	.35
Sosyal yaklaşım	.63	.42	.35
A-TİPİK İNDEKS	.46	.44	.38
Tekrar eden hareket	.53	.57	.59
İşaretler	.70	.74	.66

Tablo 2’de Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) dışsallaştırma alt ölçeğinin iç tutarlılığına alt, orta, üst sosyo-ekonomik düzeylere göre bakıldığında değerlerin, alt-sosyo-ekonomik düzeyde, .69 ile .83 arasında, orta-sosyo ekonomik düzeyde .63 ile .83 arasında ve üst sosyo-ekonomik düzeyde .62 ile .79 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Üç sosyo-ekonomik düzeyde de genel olarak iç tutarlılığın yüksek olduğu söylenebilir. Üç sosyo-ekonomik düzeyde dışsallaştırma alt ölçeğinin alfa değerlerinin birbirine çok yakın sonuçlar vermesi, ölçeğin iç tutarlılığının, sosyo-ekonomik düzeylere göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) içselleştirme alt ölçeğinin iç tutarlılığına alt, orta, üst sosyo-ekonomik düzeylere göre bakıldığında, değerlerin, alt-sosyo ekonomik düzeyde, .45 ile .73 arasında, orta-sosyo ekonomik düzeyde .40 ile .89 arasında ve üst sosyo ekonomik düzeyde .58 ile .85 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Üç sosyo-ekonomik düzeyde içselleştirme alt ölçeği alfa değerlerinin birbirine yakın sonuçlar vermesi, ölçeğin iç tutarlılığının sosyo-ekonomik düzeylere göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) deregulasyon alt ölçeğinin iç tutarlılığına alt, orta, üst sosyo-ekonomik düzeylere göre bakıldığında, değerlerin, alt sosyo-ekonomik düzeyde, .45 ile .83 arasında, orta sosyo-ekonomik düzeyde .28 ile .78 arasında ve üst sosyo-ekonomik düzeyde .58 ile .82 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Üç sosyo-ekonomik düzeyde de alt değerlere ilişkin iç tutarlılık sonuçları deregulasyon alt ölçeğinin “duyusal hassaslık” alt boyutuna aittir. Duyusal hassasiyete ilişkin maddeler özellikleri gereği çocuğa özgü detaylı ve iyi bir gözlemi gerektirdiğinden, bu alt boyuta ait iç tutarlılık sonuçlarının düşük çıkması, ebeveynlerin bu maddeleri değerlendirmede güçlük yaşamalarından kaynaklanmış olabilir. Ancak deregulasyon alt ölçeğinin diğer alt boyutları olan “olumsuz duygusallık” ile “yemek yeme” alt boyutlarının genel olarak iç tutarlılığının yüksek olduğu söylenebilir. Buna göre, üç sosyo-ekonomik düzeyde de deregulasyon alt ölçeğinin alfa değerlerinin birbirine çok yakın ve genel olarak kabul edilebilir düzeyde sonuçlar vermesi, ölçeğin iç tutarlılığının sosyo-ekonomik düzeylere göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Bunun ölçeğin deregulasyon boyutunun üç sosyo-ekonomik düzeyde de güvenilir olduğu yönünde olumlu bir sonucu ifade ettiği düşünülebilir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) yeterlilik alt ölçeğinin iç tutarlılığına alt, orta, üst sosyo-ekonomik düzeylere göre bakıldığında değerlerin, alt sosyo-ekonomik düzeyde, .35 ile .86 arasında, orta-sosyo-ekonomik düzeyde .32 ile

.82 arasında ve üst sosyo-ekonomik düzeyde .56 ile .87 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Yeterlilik alt ölçeğine ait en düşük iç tutarlılık analizi sonuçları incelendiğinde, alt sosyo- ekonomik düzeyde taklit-oyun alt boyutunda .35, orta sosyo-ekonomik düzeyde ise dikkat alt boyutunda .32 olduğu dikkati çekmektedir. Yeterlilik alt ölçeği toplam altı boyuttan oluştuğundan, üç sosyo-ekonomik düzeyde de genel olarak iç tutarlılığın yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Üç sosyo-ekonomik düzeyde de yeterlilik alt ölçeğinin alfa değerlerinin birbirine çok yakın sonuçlar vermesi, ölçeğin iç tutarlılığının sosyo-ekonomik düzeylere göre önemli bir farklılık göstermediğini düşündürülebilir. Bu da yeterlilik boyutunu algılamada ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeyinin farklılık yaratmadığını ifade edebilir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) kötü adaptasyon alt ölçeğinin iç tutarlılığına alt, orta, üst sosyo-ekonomik düzeylere göre bakıldığında değerlerin, alt sosyo-ekonomik düzeyde, .53 ile .68 arasında, orta sosyo-ekonomik düzeyde .30 ile .46 arasında ve üst sosyo-ekonomik düzeyde .33 ile .60 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Üç sosyo-ekonomik düzeyde de genel olarak iç tutarlılığın kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) sosyal ilişkililik alt ölçeğinin iç tutarlılığına alt, orta, üst sosyo-ekonomik düzeylere göre bakıldığında değerlerin, alt sosyo-ekonomik düzeyde .63, orta sosyo- ekonomik düzeyde .42 ve üst sosyo-ekonomik düzeyde .35 olduğu görülmektedir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynlerde bu sonucun biraz daha yüksek çıkması, bu ebeveynlerin çalışma hayatı ve sosyal etkinliklere daha az katılmaları sebebiyle çocuklarıyla daha fazla sosyal ilişki içinde bulunmalarından bu boyut konusunda daha iyi algılamaya sahip olduklarını gösterebilir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) a-tipik indeks alt ölçeğinin iç tutarlılığına alt, orta, üst sosyo-ekonomik düzeylere göre bakıldığında değerlerin, alt sosyo-ekonomik düzeyde, .46 ile .70 arasında, orta sosyo-ekonomik düzeyde .44 ile .74 arasında ve üst sosyo-ekonomik düzeyde .38 ile .66 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde a-tipik indeks alt ölçeğinin “tekrar eden hareket” ve “işaretler” alt boyutlarına ait iç tutarlılık değerlerinin üç sosyo-ekonomik düzeyde de paralellik gösterdiği ve sonuçların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Üç sosyo-ekonomik düzeyde de a-tipik indeks alt ölçeğinin birbirine yakın sonuçlar vermesi, ölçeğin iç tutarlılığının, sosyo-ekonomik düzeylere göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 3

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) Alt Ölçeklerinin Sosyo-Ekonomik Düzeylere Göre Test-Tekrar Test Korelasyon Sonuçları

ITSEA	Alt Sed	Orta Sed	Üst Sed
DIŞSALLAŞTIRMA	.91	.98	.80
Aktivite	.88	.90	.71
Saldırganlık	.88	.99	.74
Yaşıt Saldırganlığı	.68	.97	.89
İÇSELLEŞTİRME	.93	.96	.73
Depresyon	.87	.91	.79
Genel Anksiyete	.94	.98	.60
Ayrılma Endişesi	.76	.99	.88
Yenilikten Ahkoyma	.92	.1	.51
DEREGULASYON	.91	.98	.54
Olumsuz Duygusallık	.79	.95	.58
Yemek Yeme	.93	.98	.45
Duyusal Hassaslık	.62	.83	.69
YETERLİLİK	.95	.97	.58
Uyum	.89	.99	.60
Dikkat	.91	.97	.76
Taklit-oyun	.66	.97	.26
Motivasyon	.97	.99	.70
Empati	.96	.96	.51
Pro-sosyal	.95	.94	.77
KÖTÜ ADAPTASYON	.57	.99	.76
Tuvalet yapma	.41	.1	.80
Seksüelize edilmiş davranış	.48	.97	.60
PICA	.68	.1	.30
SOSYAL İLİŞKİLİLİK	.76	.82	.24
Sosyal yaklaşım	.76	.82	.24
A-TİPİK İNDEKS	.80	.98	.62
Tekrar eden hareket	.83	.97	.58
İşaretler	.68	.97	.77

Tablo 3 incelendiğinde, Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) dışsallaştırma alt ölçeğinde test-tekrar test korelasyonu, alt sosyo-ekonomik düzeyde .68 ile .91 arasında değişmekte, orta-sosyo ekonomik düzeyde .90 ile .99 arasında değişmekte, üst sosyo-ekonomik düzeyde .71 ile .89 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, üç sosyo-ekonomik düzeyde de dışsallaştırma alt ölçeğinin zamana bağlı olarak tutarlı olduğunu düşündürmektedir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) içselleştirme alt ölçeğinde test-tekrar test korelasyonu, alt sosyo-ekonomik düzeyde .76 ile .94 arasında değişmekte, orta sosyo-ekonomik düzeyde .91 ile 1 arasında değişmekte, üst sosyo-ekonomik düzeyde .51 ile .88 arasında değişmektedir. Bu durum, üç sosyo-ekonomik düzeyde de, içselleştirme alt ölçeğinin zamana bağlı olarak tutarlı sonuçlar verdiğini düşündürmektedir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) deregulasyon alt ölçeğinde test-tekrar test korelasyonu, alt sosyo-ekonomik düzeyde .62 ile .93 arasında değişmekte, orta sosyo-ekonomik düzeyde .83 ile .98 arasında değişmekte, üst sosyo-ekonomik düzeyde .45 ile .69 arasında değişmektedir. Sonuçlar, üç sosyo-ekonomik düzeyde de, deregulasyon alt ölçeğinin zamana bağlı olarak tutarlı sonuçlar verdiğini düşündürmektedir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) yeterlilik alt ölçeğinde test-tekrar test korelasyonu, alt sosyo-ekonomik düzeyde .66 ile .97 arasında değişmekte, orta sosyo-ekonomik düzeyde .94 ile .99 arasında değişmekte, üst sosyo-ekonomik düzeyde .26 ile .77 arasında değişmektedir. Tablo 3 incelendiğinde yeterlilik alt ölçeği tüm alt boyutlarında alt ve orta sosyo-ekonomik düzeylerde genel olarak yüksek değerler gözlenirken, üst sosyo-ekonomik düzeyde ise “taklit-oyun” alt boyutunda .26 olduğu, bu boyutun dışında değerlerin orta düzeyde olduğu gözlenmektedir. Bir maddenin testin tümü ile tutarlılığının göstergesi olabilecek en düşük değer .20 olarak verilmektedir (Aiken, 1994). Buna göre korelasyon sonuçlarının her üç sosyo-ekonomik düzeyde de kabul edilebilir düzeyde olduğu düşünülmektedir. Ayrıca genel yeterlilik alt ölçeği test-tekrar test korelasyon sonuçlarının, alt sosyo-ekonomik düzeyde .95, orta sosyo-ekonomik düzeyde .97 ile yüksek olması, üst sosyo-ekonomik düzeyde ise .58 ile orta düzeyde olması yeterlilik alt ölçeğinin zamana bağlı olarak tutarlı sonuçlar verdiğini gösterebilir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) kötü adaptasyon alt ölçeğinde test-tekrar test korelasyonu, alt sosyo-ekonomik düzeyde .41 ile .68 arasında değişmekte, orta sosyo-ekonomik düzeyde .97 ile .1 arasında değişmekte,

üst sosyo-ekonomik düzeyde .30 ile .80 arasında değişmektedir. Kötü adaptasyon alt ölçeği genel test-tekrar test korelasyon sonuçları, orta sosyo-ekonomik düzeyde .99, üst orta sosyo-ekonomik düzeyde .76 ile yüksek değerlerde olmasına karşın, alt sosyo-ekonomik düzeyde .57 ile yeterli düzeyde olarak değerlendirilebilir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) sosyal ilişkililik alt ölçeğinde test-tekrar test korelasyonu, alt sosyo-ekonomik düzeyde .76, orta sosyo-ekonomik düzeyde .82 , üst sosyo-ekonomik düzeyde .24 dür. Buna göre, beklenen üst sosyo-ekonomik düzeyde iç tutarlılığın yüksek olması iken, sonuç şaşırtıcıdır. Bu durum, üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan ebeveynlerin çocuklarında görülen sosyal ilişkililik davranışlarına yeterince dikkat etmediklerini ve tutarlı yanıtlar vermediklerini düşündürülebilir.

Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) a-tipik indeks alt ölçeğinde test-tekrar test korelasyonu, alt sosyo-ekonomik düzeyde .68 ile .83 arasında değişmekte, orta sosyo-ekonomik düzeyde .97 ile .98 arasında değişmekte, üst sosyo-ekonomik düzeyde .58 ile .77 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, üç sosyo-ekonomik düzeyde de, a-tipik indeks alt ölçeğinin zamana bağlı olarak tutarlı sonuçlar verdiğini düşündürmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak; 12-36 aylık bebek ve çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş olan Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının ITSEA (The Infant-Toddler Social&Emotional Assessment) sosyo-ekonomik düzeye göre alfa değerleri birbirine yakın olup (en yüksek alfa değerleri; alt sosyo-ekonomik düzeyde .86, orta sosyo-ekonomik düzeyde .89, üst sosyo-ekonomik düzeyde ise .87) iyi düzeyde iç tutarlılık sergilemiştir. Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracı (ITSEA) aracı uygulandıktan bir ay sonra örneklem içinden 50 kişiye yeniden uygulandığında, test tekrar test sonuçları alt ölçekler için genel olarak .60 ile .90 arasında değişmekte olup aracın zamana bağlı olarak; sosyo-ekonomik düzeye göre dışsallaştırma, içselleştirme, deregulasyon, yeterlilik, kötü adaptasyon, a-tipik indeks ve sosyal ilişkililik alt ölçeklerinde iyi derecede tutarlı sonuçlar verdiği görülmüştür.

Bu doğrultuda; Sosyal ve Duygusal Değerlendirme Aracının (ITSEA) Ankara örnekleminde Türk çocuklarına uyarlanması çalışmasının farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveyn ve çocukları için kullanılabilmesi, üniversitelerde bu konuyla ilgili yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı, çocuk gelişimi ve eğitimi

alanında çalışan arařtırmacıların faydalanabileceđi bir deđerlendirme aracı olduđu dűřtűnűlmektedir.

Buna gűre; űniversitelerde konuyla ilgili yeni arařtırmalar yapılması ve Sosyal ve Duygusal Deđerlendirme Aracının (ITSEA) űrneklem sayısını artırarak farklı sosyo-ekonomik dűzeylerde yeniden uygulanması, deneysel ve boylamsal çalıřmalarda kullanılması, farklı deđiřkenler gűzetilerek Sosyal ve Duygusal Deđerlendirme Aracı (ITSEA) sonuçlarının karřılařtırılması ve bűylelikle sosyal-duygusal geliřim deđiřkenlerinin etkisinin incelenmesi, 12-36 aylık çocukları olan ebeveynlerin, çocuklarının sosyal ve duygusal geliřimine yűnelik dođru ve gűvenilir bilgiler alması amacıyla Sosyal ve Duygusal Deđerlendirme Aracından (ITSEA) faydalanılması, ocuk psikiyatristi, pedagođ, ocuk geliřimi uzmanı, sosyal çalıřmacı, űzel eđitimci, rehberlik ve danıřmanlık yapan kiřiler ve okul űncesi űđretmenlerinin çocukların sosyal ve duygusal geliřimini deđerlendirerek erken tanı ve erken teřhis koymalarında ve erken űnlem alınmasında Sosyal ve Duygusal Deđerlendirme Aracından (ITSEA) yararlanılması űnerilebilir.

Kaynaklar

- Aiken, L. R. (1994). *Psychological testing and assessment*. Boston: Allyn and Bacon.
- Ainsworth, M., (2000). Infant-mother attachment. (Ed: Wendy Craig). *Childhood social development*, Massachusetts ve Oxford: Black-Well Publishers, 9-12.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, ř. ve imen, S. (1981). *ocuk gelişimi*. İstanbul: YA-PA.
- Aydın, A. (2000). *Geliřim ve űđrenme psikolojisi*. Bursa: Alfa Basım.
- Bracha, Z., Perez, F., Gerardın, P., Perriot, Y., Rosque, F., Flament, M., Leroux, M., Mazet, P. & Carter, A. (2004). A French adaptation of the infant-toddler social and emotional assessment. *Infant Mental Health Journal*, 25(2), 117-129.
- Carter, A. & Briggs, M. (2000). *Infant Toddler Social and Emotional Assessment (ITSEA) Manual Version 1.0*. New Haven: The Connecticut Early Development Project, Department of Psychology Yale University, 1- 27.
- Caulfield, R. (2001). *Infants toddlers*. New Jersey: Prentice Hall, 211-268.
- Crick, N. (2000). Engagement in gender normative versus non-normative forms of ađression: Links to social-psychological adjustment. (Ed:Wendy Craig)

Childhood social development. Massachusetts ve Oxford: Black well Publishers, 309-332.

Deckard, K., Dunn, J. & Lussier, G. (2002). Sibling relationships and social-emotional adjustment in different family contexts. *Social Development*, 11(4), 571-588.

Denham, S., Blair, K., Demlilder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach, S. & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence. *Child Development*, 74(1), 238-256.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi, 326.

Poole, C., Miller, S. & Church, E. (2003). How children build friendships. *Early Childhood Today*, 18(2), 27-34.

Raver, C. (2003). Young children's emotional development and school readiness. *Irc Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Educaiton Champaign İL*, 1-2.

Saarni, C. (2001). Cognition, context and goals : Significant components in social-emotional effectiveness. *Social Development*, 10(1), 125-127.

Senemoğlu, N. (2001). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

*Summary***APPLICATION OF THE INFANT-TODDLER SOCIAL &
EMOTIONAL ASSESSMENT TOOL (ITSEA) AT VARIOUS
SOCIO-ECONOMICAL LEVELS****Adalet KANDIR*****Yasemin ALPAN****

Lack of experience in early childhood affects academic success, social adaptation and interpersonal conflict resolution skills. Therefore it is of utmost importance for parents to be particularly knowledgeable about early childhood socio-emotional development, to observe their children closely and at the same time know how to react to each circumstance. With this in mind, the Infant and Toddler (12-36 months old) Social and Emotional Assessment Tool (ITSEA) has been prepared using a holistic approach to social-emotional development. It introduces an objective method to assist the identification of normal socio-emotional development characteristics and problems and is easy to administer on both parents and preschool teachers.

The present study was conducted to determine whether the Turkish adaptation results of ITSEA, which evaluates 12-36 month-olds' social and emotional development, differs with respect to socio-economic level.

The population of the study comprised 12-36 month-old children who were attending daycare centers and kindergartens in Ankara city center during the 2004-2005 academic year, and the parents of these children.

The study group, on the other hand, included a total of 253 children between 12-36 months who were attending daycare centers and kindergartens in Ankara city center. These daycare centers and kindergartens were chosen from among those belonging to public institutions which voluntarily supported the study group. Accordingly, 24 daycare centers and kindergartens providing service in Ankara city

---

Address for correspondence: *Yard. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Okulöncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, akandir@gazi.edu.tr **Uzman, Nusret Fişek Çalışan Çocuklar Merkezi.

center during the 2004-2005 academic year were contacted, and the tool was administered to 253 parents whose children were attending these institutions. Of all the parents in the study group, 88 represented lower socio-economic level, 73 represented middle socio-economic level, and 92 represented upper socio-economic level.

Data was collected through the use of a personal information form asking the age and sex of the children, a scale for determining the socio-economic level of parents, and the ITSEA.

ITSEA was developed in 1988 by Carter and Briggs-Gowan with the aim of evaluating the socio-emotional problems and competency of 12-36 month-old infants and toddlers. Its current version includes the four broad areas of socio-emotional development, namely internalizing, externalizing, deregulation and competency. Additionally, the sub-areas of maladaptation, atypical behavior, and social relations diagnoses more serious problems. The last two have been included in the tool to identify the behaviors indicating PDD/autism. The last index includes clinically meaningful behaviors.

The basic elements of ITSEA are given in 139 items, excluding atypical, social relations and clinically meaningful individual items. The entire tool consists of 166 items.

When adapting ITSEA for use with Turkish children, it was initially translated to Turkish by a language expert. The Turkish version was then translated into English by different English language experts to compare the meaning. As a result, no difference was found between the Turkish and English forms. The Turkish tool was examined once again by an expert competent in both Turkish and English, and revised upon suggestions of this expert. Finally, meaning equivalency was considered first in the English form and then in the Turkish form by the researchers in order to make final adjustments.

ITSEA was examined for content validity by six experts. The mean and standard deviation values for each item were computed and it was ensured that all items were $X \geq 3,5$ and $S \leq 1$. Items with greater values than $X < 3,5$ and $S > 1$ were removed from the tool. Items with an arithmetic mean of 3,5 and $3,5 \geq X$ but with a greater standard deviation than 1 were revised. The items were made clearer with the help of expert opinion.

Next, a pilot test was made with 30 children in order to obtain feedback on intelligibility and time. As no problems were seen regarding these two, the children who were given the pilot test were included in the sample.

For reliability reasons, the tool was readministered to 40 children, 4 weeks following the first implementation. The reliability of test-retest scores obtained from ITSEA and its sub-dimensions were examined in order to determine whether they varied with respect to socio-economic level.

The data analyses used frequencies and percentages in order to show the distribution of children by age and sex, and that of parents by socio-economic level. In order to describe parents' socio-economic level, data relating to the family was analyzed using the basic components analysis, and thus a socio-economic index value was decided for each participant. Those with an index value of 0,5 and more were named upper socio-economic level, those with a value of between -0,5 and 0,5 were named middle socio-economic level, and those with a value of -0,5 and less were named lower socio-economic level.

The reliability of scores obtained from ITSEA and its sub-dimensions was checked using (a) Cronbach Alpha internal consistency test which is a single application method, and (b) test-retest method which is based on two applications. The correlation values between the two tests in the latter method was computed using Pearson correlation coefficient. Alpha and test-retest values pertaining to each socio-economic level were computed in order to show whether the reliability of scores obtained from ITSEA and its sub-dimensions differed with respect to socio-economic level.

The results showed that the alpha scores of ITSEA with respect to socio-economic level were similar (highest alpha values: .86 in the lower socio-economic level, .89 in the middle socio-economic level, and .87 in the upper socio-economic level) and displayed a high level of internal consistency. When the tool was readministered to 50 participants from the sample a month following the original implementation, test-retest scores varied between .60 and .90 for sub-dimensions, and the tool was concluded to produce highly consistent results over time in the sub-scales of externalizing, internalizing, deregulation, competency, maladaptation, atypical index, and social relations with respect to socio-economic level.

It has been concluded in line with these findings that the Turkish version of ITSEA created with a sample from Ankara may be used on parents and children

from different socio-economic levels, it will guide future research into this area, and it may benefit researchers working in the areas of child development and education.

It may thus be suggested that ITSEA should be examined again by using bigger sample sizes and different socio-economic levels; it should be used in experimental and longitudinal studies; it should be tested with different variables and these results be compared with previous ones in order to reveal the effects of socio-emotional development variables; it should be used to accurately inform parents with 12-36 month-old children about social and emotional development; and it should be used for early diagnosis and prevention purposes by child psychiatrists, pedagogues, child development experts, social workers, special educators, counsellors and preschool teachers.